

Nechcete-li z nějakého důvodu používat iNaturalist, ale přesto byste se chtěli do projektu zapojit, můžete si nainstalovat třeba aplikaci BioLog. Pro některé skupiny organismů existují i speciální aplikace, pro raky Raci v ČR, pro ptáky Avif.

S pozorováním organismů můžete pokračovat i po uzavření projektu Biosmršť 2024 a zpestřit si určovací aplikací výlety do přírody. Kdykoli najdete některý z nepůvodních druhů, budeme rádi, když ho zaznamenáte pomocí některé z výše uvedených aplikací. Stačí druh vyfotografovat a údaje o místě zapíše aplikace sama s využitím GPS v telefonu. Aplikace iNaturalist pomůže ověřit, jestli jste organismus dobře určili. Nemusíte se omezovat na vybraný seznam druhů jako při Biosmršti, ale můžete nahlásit jakýkoli druh. Tím se nejen dozvíte více o místní fauně a flóře, ale zároveň tak přispějete k rozšíření znalostí o aktuálním výskytu rostlin a živočichů.

Ověřené údaje vložené do iNaturalistu jsou automaticky jednou ročně nahrány do Náleзовé databáze ochrany přírody (NDOP) provozované AOPK ČR (více na str. L–LI tohoto čísla Živy). Poslouží tedy nejen vědcům, ale i ochráncům přírody. Ověřené záznamy využívá také vědecká komunita v rámci Databáze české flóry a vegetace (viz www.pladias.cz) a „propisují“ se do mezinárodní databáze GBIF (www.gbif.org, Global Biodiversity Information Facility), což je Mezinárodní síť a datová infrastruktura financovaná světovými vládami, jejímž cílem je umožnit komukoli odkudkoli otevřený přístup k datům o všech typech života na Zemi.

Novinky pro rok 2024

Úplný soupis nepůvodních rostlinných i živočišných druhů, které budeme v rámci letošního ročníku Biosmršti mapovat, najdete na webové stránce projektu. Jednu novinku ale rovnou prozradíme. Letos

bude jedním z mapovaných druhů při Biosmršti i kosatec krvavý (*Iris sanguinea*), který by měl ke konci května kvést, a měl by tedy být dobře poznatelný. Jde o nepůvodní druh naší květeny, který pochází z východní Asie. V ČR se už dlouho pěstuje v zahradách, ale ukázalo se, že občas zplaňuje do volné přírody, kde byl hojně zaměňován s morfologicky velmi podobným původním druhem naší květeny – kosatcem sibiřským (*I. sibirica*), se kterým se může i křížit. Ten byl zvolen Českou botanickou společností za rostlinu roku 2024 a věnuje se mu článek na str. 65–68 tohoto čísla Živy, který podrobněji rozebírá právě podobnost těchto dvou druhů. I když se ale setkáte s kosatcem sibiřským, můžete údaje do aplikace iNaturalist zaznamenat, protože i tento druh bude letos předmětem cíleného mapování. Ověřené údaje pak budou zahrnuty do nového projektu Česká flóra (blíže str. XLIII–XLV kulérové přílohy této Živy), který rovněž využívá platformu iNaturalist a vznikl teprve na konci r. 2023 pod záštitou České botanické společnosti. Na obr. 10 a 11 se dozvíte, jak od sebe oba druhy spolehlivě rozeznat.

Pro lepší kompatibilitu Biosmršti a nového projektu Česká flóra, ale i za účelem zvýšení kvality a použitelnosti získaných dat, bychom chtěli poprosit o dva kroky navíc při nahrávání vašich pozorování.

- Pokud je vyfotografovaná rostlina pěstovaná v kultuře, příspěvek důsledně označte zaškrtnutím volby v zasetí / pěstovaný.

- Po nahrání fotografie do aplikace ověřte souřadnice lokality zaznamenané mobilním telefonem nebo fotoaparátem na mapě a v případě, že se budou lišit od skutečného místa nálezů o více než 25 m, manuálně je upravte. Věříme, že ověření navíc přinese mnoho užitku.

Jak již bylo řečeno, zapojení do projektu občanské vědy má velké uplatnění ve výuce. Kromě jiných pozitiv (více v Živě 2023,

obr. 10 a 11) Kosatec krvavý (*Iris sanguinea*, obr. 10) se liší od kosatce sibiřského (*I. sibirica*, 11) v kresbě listů a okvětních lístků. Kosatec krvavý má listy nápadně červenofialově zbarvené (10c) a vnější okvětní lístky mají na ploše víceméně jednolitou modrofialovou kresbu (10b). Kosatec sibiřský má naopak listy zelené, aspoň zčásti blanité (suchomázdřité, 11c) a vnější okvětní lístky mají na svrchní straně fialové žilkování na bílém podkladu (11b). Oba druhy se běžně pěstují v kultuře a mohou zplaňovat. Dosud ale nebyli na území ČR zaznamenáni jejich kříženci. Koláže k problematice určování těchto dvou druhů, připravené pro plánovaný Fotografický atlas rostlin ČR (www.fotoatlas-rostlin.cz), poskytla Alena Lepší. Foto P. Kúr (obr. 10a, b), M. Hroneš (10c), J. Lukavský (11a), L. Zdařil (11b) a F. Lamla (11c)

3: CV–CVI) mohou projekty vzbudit a dále formovat zájem žáků a studentů o vědu a výzkum, a to již od útlého věku. Problematika biologických invazí je v dnešním globalizovaném světě nepřehlédnutelná a právě mladá generace bude v budoucnosti odpovědná za vývoj naší krajiny.

Do letošního ročníku Biosmršti se mohou zapojit i celé třídy, školy a přírodovědné kroužky. Ti nejlepší mapovatelé (i z řad jednotlivců) budou oceněni (podrobnosti soutěže už brzy naleznete na www.biosmrst.cz) a získají např. volné vstupenky do Průhonického parku, kde je bude čekat procházka s odborným výkladem o historii, pěstování a zplnění rostlinách v parku, ale především o tématu biologických invazí.

Spoluautoři: Pavel Pipek, Jiří Skuhrovec

Použitou literaturu a internetové odkazy uvádíme na webové stránce Živy.